

OCHRONA WŁASNOŚCI I OCHRONA POSIADANIA

Literatura:

red. E. Gniewek, P. Machnikowski, *Zarys prawa cywilnego*, Warszawa 2014

red. E. Gniewek, *Kodeks Cywilny. Komentarz*, Wydanie 4, Warszawa 2010

Opracowała mgr Irena Krauze – Lisowiec

Środki ochronne

Dla ochrony prawa własności, mającego charakter bezwzględny, w zależności od rodzaju naruszeń służy szereg roszczeń praworzeczowych

Inne roszczenia

Roszczenie windykacyjne

Roszczenie negatoryjne

Roszczenia uzupełniające

Roszczenie o przeniesienie własności gruntu na rzecz osoby, która na tym gruncie wzniosła budynek lub inne urządzenie

Roszczenie windykacyjne

Jest to roszczenie właściciela o wydanie rzeczy przez osobę, która faktycznie rzeczą włada, choć nie jest do tego uprawniona
Art. 222 § 1 kc

WŁAŚCICIEL
rzeczy

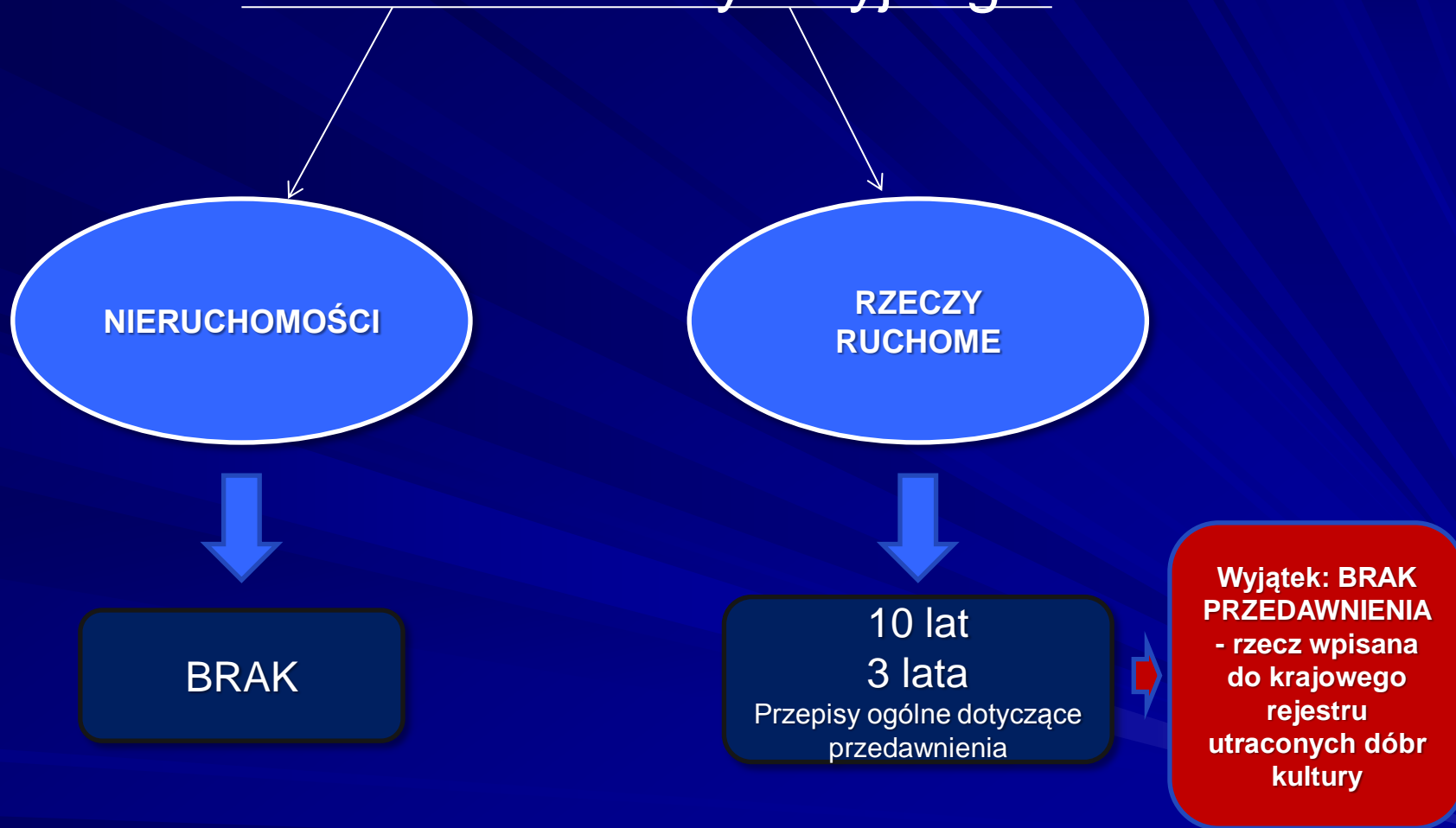
ROSZCZENIE O WYDANIE RZECZY

dowód własności, obalenie domniemania posiadania zgodnego z prawem, posiadania samoistnego art. 341, 339 kc

POSIADACZ
rzeczy

Wykazanie skutecznego względem właściciela uprawnienia do władania rzeczą

Przedawnienie roszczenia windykacyjnego

Roszczenia uzupełniające właściciela

Wyrównanie uszczerbku doznanego przez właściciela z powodu pozbawienia go możliwości korzystania z rzeczy

Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy

Roszczenie o zwrot pożytków
(lub ich równowartości)

Roszczenie o odszkodowanie z powodu zużycia, pogorszenia lub utraty rzeczy

Roszczenia uzupełniające

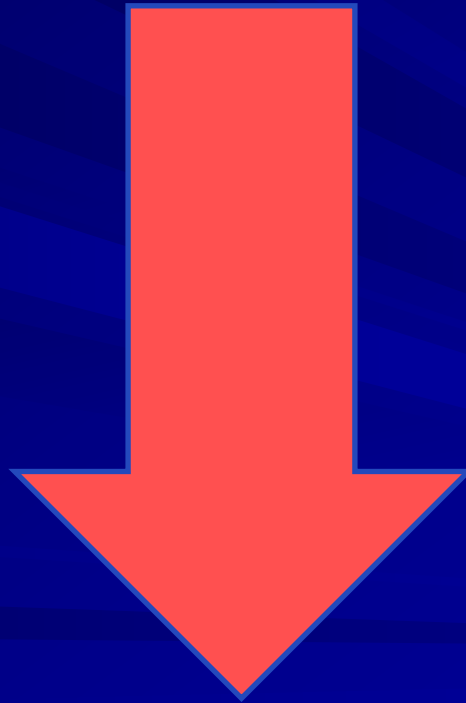
WŁAŚCICIEL
rzeczy

Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot pożytków lub zapłaty ich wartości oraz o naprawienie szkody z powodu pogorszenia lub utraty rzeczy

POSIADACZ
rzeczy

Roszczenie o zwrot nakładów

Zakres odpowiedzialności samoistnego posiadacza

Samoistny posiadacz w dobrej wierze

~~Wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy~~

~~Odpowiedzialność za zużycie, pogorszenie lub utratę rzeczy~~

~~Zwrot pożytków lub ich równowartości~~
nabywa własność odłączonych pożytków naturalnych i wymagalnych pożytków cywilnych

Samoistny posiadacz
w dobrej wierze
od chwili, gdy dowiedział się
o wytoczeniu przeciwko
niemu powództwa o wydanie
rzeczy

Wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy

Odpowiedzialność za zużycie, pogorszenie lub utratę rzeczy
Wyjątek: pogorszenie lub utrata rzeczy nastąpiła bez jego winy

Zwrot pożytków lub ich równowartości

Samoistny posiadacz w złej wierze

Wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy

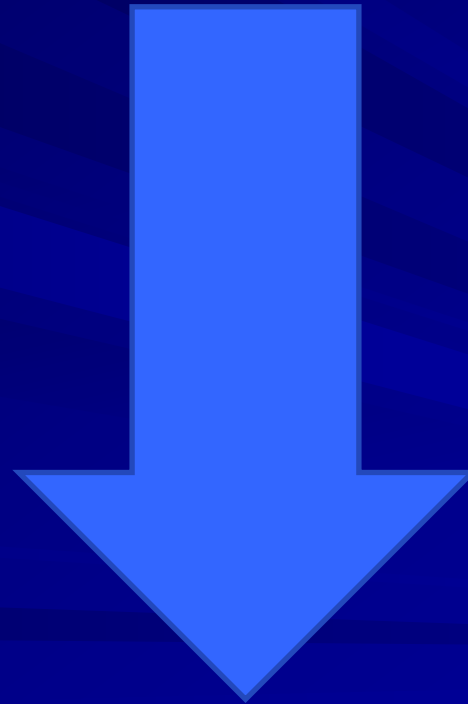
Odpowiedzialność za zużycie, pogorszenie lub utratę rzeczy
Wyjątek: rzecz uległaby pogorszeniu lub utracie także wtedy, gdy znajdowała się posiadaniu uprawnionego

Zwrot pożytków lub ich równowartości,
także zwrot wartości pożytków niezyskanych z powodu złej gospodarki

Prawa samoistnego posiadacza

Samoistny posiadacz w dobrej wierze

Roszczenie o zwrot nakładów koniecznych na rzecz,
o ile nie mają pokrycia w korzyściach jakie uzyskał

Roszczenie o zwrot innych nakładów,
o ile zwiększają wartość rzeczy w chwili jej wydania właścicielowi

Prawo do zabrania przedmiotów odłączonych od rzeczy w
wyniku przywrócenia stanu poprzedniego, chociażby stały się
jej częściami składowymi

Samoistny posiadacz w dobrej wierze

od chwili, gdy dowiedział się
o wytoczeniu przeciwko
niemu powództwa o wydanie
rzeczy

Roszczenie o zwrot nakładów koniecznych na rzecz,
o ile nie mają pokrycia w korzyściach jakie uzyskał

Prawo do zabrania przedmiotów odłączonych od rzeczy w
wyniku przywrócenia stanu poprzedniego, chociażby stały się
jej częściami składowymi, **CHYBA ŻE**
właściciel zdecyduje, że połączone przedmioty zatrzyma,
zwracając samoistnemu posiadaczowi ich wartość i koszt robocizny
albo sumę odpowiadającą zwiększeniu wartości rzeczy

Samoistny posiadacz w złej wierze

Roszczenie o zwrot nakładów koniecznych na rzecz tylko o
tyle, o ile właściciel wzbogaciłby się bezpodstawnie jego kosztem

Prawo do zabrania przedmiotów odłączonych od rzeczy w
wyniku przywrócenia stanu poprzedniego, chociażby stały się
jej częściami składowymi, **CHYBA ŻE**
właściciel zdecyduje, że połączone przedmioty zatrzyma,
zwracając samoistnemu posiadaczowi ich wartość i koszt robocizny
albo sumę odpowiadającą zwiększeniu wartości rzeczy

Przedawnienie

roszczeń uzupełniających właściciela oraz
roszczeń posiadacza samoistnego o zwrot
nakładów na rzecz

1 ROK

od dnia zwrotu rzeczy

Przepisy dotyczące roszczeń uzupełniających przysługujących właścicielowi przeciwko samoistnemu posiadaczowi, jak również przepisy dotyczące roszczeń samoistnego posiadacza o zwrot nakładów na rzecz, stosuje się odpowiednio do stosunku między właścicielem rzeczy a posiadaczem zależnym, o ile z przepisów regulujących ten stosunek nie wynika nic innego.

art. 230 kc

Roszczenie negatoryjne

Roszczenie właściciela przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób, niż pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą Art. 222 § 2 kc

Roszczenie
właściciela o
przywrócenie stanu
zgodnego z prawem

Roszczenie
właściciela o
zaniechanie naruszeń

**WŁAŚCICIEL
rzeczy**

Roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń

dowód własności, **posłużenie się** domniemaniem posiadania samoistnego art. 339 kc

**OSOBA
naruszająca
własność
bez pozbawienia
właściciela
faktycznego
władztwa nad
rzeczą**

Przedawnienie roszczenia negatoryjnego

NIERUCHOMOŚCI

BRAK

RZECZY
RUCHOME

10 lat

3 lata

Przepisy ogólne dotyczące
przedawnienia

Roszczenie o przeniesienie za wynagrodzeniem własności
gruntu na rzecz osoby, która na tym gruncie wzniosła budynek
lub inne urządzenie o wartości przenoszącej znacznie wartość
zajętego na ten cel gruntu

Roszczenie
samoistnego posiadacza
gruntu, który wznosił
budynek lub inne
urządzenie

Roszczenie właściciela
gruntu, na którym
wzniesiono budynek lub
inne urządzenie

Posiadacz samoistny gruntu

Dobra wiara posiadacza wznoszącego
budynek lub inne urządzenie

Wartość wzniesionego budynku lub
innego urządzenia znacznie przekracza
wartość zajętego na ten cel gruntu

Wartość wzniesionego budynku lub
innego urządzenia znacznie przekracza
wartość zajętego na ten cel gruntu

Inne pośrednie środki ochronne przysługujące właścicielowi,

w szczególności

Powództwo o ustalenie
Art. 189 kc

Postępowanie
rozgraniczeniowe
Art. 29 – 34 PrGeod,
art. 153 kc

Powództwo o
uzgodnienie treści
księgi wieczystej z
rzeczywistym stanem
prawnym art. 10 KWU

Roszczenia właściciela
gruntu w przypadku
przekroczenia granicy przy
wznoszeniu budynku lub
innego urządzenia
art. 151 kc

Dziękuję za uwagę.